

verzoening
komt: "Al-
Christus —
de Zoon
hen, kon de
varen", dan

t met deze
de Gronin-
gen, maar
belijdenis.
It het naar
synode hem
st hij haar

ing en wat
e van 1816
a jaren aan
en in deze
stelselmatig
in vervolgd
ien; hoe ze
, maar niet
n te zetten
nootschap;
ruwste loo-
dd kroonde
boven het
een woord
, om uitging
er tot sul-
ken is door
n eere als

: Haagsche
ij uiteraard
we zeggen,
maar spreek

ingevolge
Convent op
ehouden is,
verhandelde

cer A. Be-
titel: Han-
ngres.

delingen.

op diaco-
leven ont-
len de ker-
nit uit haart
dit gebied

nog slechts
ter ver van
gen.

in gegeven,
alle oorden
de geruch-
cht, die dit
erentie ge-

zadenken

winst!

KUYPER.

1869.

lijkt zijn on-
te Geref-
éene Ker-
in de ater
te Kerken-
lan kan niet
ons eerste
van haart
iel vastige-
1869; der-
kerkenorde-
veel zeggen

tegen deze
inwerpen.
te, tegenover
ar kerkelijk
n leven we
in 1819."

As we aan
nienk ver-

od wel, dat
kerken er
t niet hebben,
tigestukken
te slaan, en
nt inhiel-
s nooit an-
uit Gods
uit de Kar-
De meesten

wen) en sol-
mheid in de-
ren, dat die
erbergt. De
formatie, dat
a. Voorzich-
in elkaer op
aanbeveling

men is, stalle
voor militai-

i een com-
assumtive van
set de zorg
jader is om-

rd door Dr.
zo bestaat
bestreden en
nuwe.

n aanmerke-

r genige en
r zonde en

kenden zelfs het reglement niet, noch hebben er ooit enige waarde aan gehecht. En het feit, dat ooit iemand met het reglement in de hand tegen de Kerkenordening zou gepleit hebben, is eenvoudig ondenkbaar.

Hiervan zijn we derwijs vast overtuigd, dat we buiten de rechtsafer van den Staat deze kerken dan ook metterdaad beschouwen als levende naar de Kerkenordening van 1619, en er dus voor andere kerken, die eveneens naar deze Kerkenordening leven, metterdaad gebiedende noodzakelijkheid in zien, om in meerdere vergaderingen met haar sam te komen.

Maar hier handelen we thans niet over. We hebben het thans over het Reglement van 1869; handelen dus van de Staatswet van 1855; en hebben derhalve deze kerken te beschouwen, niet gelijk ze, onder vergelijking van heur eigen Reglement, *de facto* leven, maar gelijk ze aangespannen zijn aan den Staat.

We stuiten hier op een ouregelmatigheid.

We staan voor een groep kerken, die zich bij den Staat hebben aangediend door insassing van dit reglement, als bewattende

dit reglement de bepalingen van haar inrichting en bestuur, en die toch voor het overige leven, als bestond dit reglement niet, en als hadden ze de Kerkenordening van 1619 als statuut ingezonden.

Een onregelmatigheid, die zóó ver gaat dat zélf kerken, die niet onder dit reglement staan en er niets van weten willen, toch op de meerdere vergaderingen alvraagden en door alle kerken beschouwd worden, als bij haer hoorende.

Feitelijk doen deze kerken dus, als bestond dit reglement niet, en zélf in het proces over Nieuw-Amsterdam heeft geen der partijen zich op dit reglement beroepen.

Maar dit veranderd de zaak als zaak niet.

Het reglement bestaat. Het is ingezonden. Het is door de Regeering geaccepteerd. Al slaat het nu, daarom is het volstrekt niet dood. En indien ooit ernstige verwikkelingen ontstaan, die innameging van hooge gezag noodzakelijk maakten, is er geen de minste quæstie van, of er zou geoordeeld en gehandeld worden, niet naar de Kerkenordening van 1619, maar uitsluitend naar de Kerkorde vervat in het Reglement van 1869.

En bijalden, onder zulk een gestarte, eene of meerdere kerken dan beweerd: "Nee, neen, wij leven niet onder dat reglement. Onze Kerkenordening is de Kerkenordening van 1619", dan sou, zonder dat er iets tegen ware in te brengen, moeten geantwoord worden: "Gij vergist u, alleen voor het bestuur der kerk hebt gij verwezen naar de desbetreffende bepalingen van de Kerkenordening van 1619; en zélf dat nog niet *absolute*, maar alleen voor zooveel de omstandigheden het niet zouden verhinderen, iets waaronder de beslissing uiteraard stand en staat bij de macht, die krachtens uw reglement van 1869 optreedt."

Daarbijtoen men tot *regeling overgaat* daardele men niet van het geheel tot de deelen af, maar *klom* uit de deelen tot het geheel op.

Men ging uit van de *plaatselijke* kerken, en liet deze plaatselijke kerken in meer of minder uitgebreide vergadering, en eindelijker in Synode saamkomen. Maar zélf in de Synode waren de saamgekomen altoos de kerken, gerepresenteerd door heur deputaten.

Formeel was het dus als instituut een federatie of corporatie waarvan *de kerken* de saamstellende deelen of ledelen waren.

Geheel anders daarentegen wierd later het systeem van kerkrecht in de regeling van 1869 ontwikkeld.

We wijzen op de navolgende punten:

1°, volgt de Kerkorde of het Statuut van 1869 een geheel ander spraakgebruik dan de Kerkenordening van 1619. Hangt nu bij de uitlegging van een reglement alles aan de gebruikte termen, dan spreekt het vanzelf, dat er onverzoenlijke strijd ontstaat, zooodra in het één reglement onder hetzelfde woord iets geheel anders wordt verstaan dan onder datzelfde woord in het andere.

Die nu is het geval met de termen: *gemeente, kerk en kerken*.

In de Kerkenordening van Dordrecht wordt de term *gemeente* gebezigd, om de schare der gelovigen aan te duiden, zoo door heel het land, als aan een bepaalde plaats.

Zoo zegt art. 1: "Om goede orde in de G-

emeente Christi te onderhouden, zijn daarin

nodig de Diensten, Samenkomsten, opspicht

der Leere, Sacramenten en Ceremonien,

en Christelijke strafte, waarvan hierna

erdelijk zal gehandeld worden."

Hier betekent dus: "gemeente Christi" geheel de schare der gelovigen over heel het land verspreid.

En evenzo wordt in art. 16 en elders het woord "gemeente" gebezigd van de schare der gelovigen *aan een bepaalde plaats*, en dat wel in onderscheiding zoo van de geïnstitueerde kerk, als van de ambtsdragers. Er staat toch, dat het ambt der dienaars is, goede acht te nemen op de ouderlingen en diakenen en *op de gemeente*. Gelijke onderscheiding wordt gemaakt in Art. 14, 23, 28 enz., waar telkens "de gemeente" niet de kerk, maar de schare der gelovigen *in* de kerk, en dat wel in onderscheiding van en in tegenstelling met den kerkraad aanduidt.

Gheheel nu in strijd hiermede besigt de Kerkorde of het Statuut van 1869 het woord *of* den term "gemeente" voor datgene wat de Kerkenordening van Dordt de plaatselijke kerk noemt.

Zie slechts art. 3:

Ingevolge de Kerkorde, vermeld in art. 1, wordt het bestuur over *de bijzondere gemeenten* gevoerd door de Kerkraad; met betrekking tot *enige gemeenten* gezamenlijk,

in een gedeelte van eene provincie, door de Classische Vergadering; voor zooveel al de gemeenten in eene provincie betreft, door de Provinciale Vergadering; en wat aangaat de gehele Christelijke Gerefomeerde Kerk, door de Algemeene Synode.

En art. 5 al. 6:

In een weekblad geeft zij kennis van al hetgeen, al ter kennis van de gemeente meent moet brengen, terwijl zij aan de Synodale Vergadering verslag doet van alle hare werkzaamheden, gedurende den tijd van het begin van den Staat.

Evenezeer loopen beide regelingen tegen elkaar in, bij het gebruik van den term kerk.

De regeling van 1619 bezigt de uitdrukking kerk constant voor de plaatselijke geïnstitueerde kerk, en noemt het geheel dat over het land geïnstitueerd is: *de kerken*.

De regeling van 1869 daarentegen bezigt omgekeerd het woord kerk uitsluitend voor de gehele dat geïnstitueerd is in het land, en verwerpt de uitdrukking *kerken* geheel en vervangen door *een heel ander systeem*.

Niet alleen dat *kerken* niet meer bestaan er slechts één kerk, want plaatselijk bestaan er slechts gemeenten.

Na hiermee in overeenstemming gaan de regeling van 1869 dan ook zoover, om zélf het woord "Kerkenordening" te veranderen, en spreekt van de regeling van 1619 als van *de Kerkorde* (zie art. 1, art. 3), terwijl het toch vaststaat, dat dit document historisch dien naam nooit droeg, noch ooit kan dragen.

2°. Schuilt in dit verwisselen van de namen nu enkel minder oplettenheid? Was deze verandering van terminologie onwilligeur? Of wel, bedoelt deze andere terminologie ook metterdaad een ander systeem?

Op deze tweede niet minder gewichtige vraag moet o. i. in lasten sin geantwoord. Neen, die andere wijze van zich uit te drukken was niet toevallig, geen slordigheid, onoplettendheid of willekeur, maar vloedt uit *tot de betooging, om een geheel ander systeem van kerkrecht te ontwikkelen*.

Men versta ons hier niet mis. We bedoelen niet te zeggen, dat de bewuste toeling bestond, om tegen de Kerkenordening van 1619 in te gaan. Gaarne zélf nemen we aan, dat de uitwijking ten deze obesse wist geschiedde, en dat men verzuimde zich rekenschap te geven, van het verschil in systeem, waaraan men toe was.

Maar niet kan ontkend, dat men zijn woorden wel terdege koos om door die woorden een staat van zaken in het leven te roepen, die *feitelijk anders* was, dan wat de Kerkenordening van 1619 had geotrocceerd.

Naar luid der Kerkenordening van 1619 toch bestond der éénheid der Gerefomeerden over heel het land *ipso facto*, nog eer men aan enige regeling toekwam, daardoor dat allen saam leden van het lichaam Christi waren en alsoo naar luid van art. 1 *de gemeente Christi* vormden; zij het ook met hypocrisie vermengd.

Daarbijtoen men tot *regeling overgaat* daardele men niet van het geheel tot de deelen af, maar *klom* uit de deelen tot het geheel op.

Men ging uit van de *plaatselijke* kerken, en liet deze plaatselijke kerken in meer of minder uitgebreide vergadering, en eindelijker in Synode saamkomen. Maar zélf in de Synode waren de saamgekomen altoos de kerken, gerepresenteerd door heur deputaten.

Formeel was het dus als instituut een federatie of corporatie waarvan *de kerken* de saamstellende deelen of ledelen waren.

Geheel anders daarentegen wierd later het systeem van kerkrecht in de regeling van 1869 ontwikkeld.

Die nu beginnt men toch niet met één grote, massale kerk, die over heel het land verspreid ligt. Die kerk is de eenheid, en van die eenheid wordt in art. 2 afgewezen dat de ouderlingen en diakenen zijn in de kerk.

Reeds de orde is dus lijnrecht omgekeerd. Van de deelen naar de eenheid in 1619, van de eenheid naar de deelen in 1869.

Maar wat nog veel sterker spreekt en oneindig meer afdoot, die *saamstellende deelen zijn geheel anders geworden*.

Iimmers in 1619 waren de *saamstellende deelen* van het geheel: *de plaatselijke kerken*.

Thans in 1869 zijn deze *saamstellende deelen* van het geheel: *de enkele personen*.

Hoort slechts wat art. 2 zegt:

Art. 2. Allen, die vrijwillig tot deze Kerk toegetreden, en de kinderen, die door den doop hare gemeenschap zijn ingelijfd, of voor souver zijn met hunne ouders zijn overgekomen, worden als ledeni der Kerk erkend en beschouwd, den als dien als dien.

Lijdt het niet wel tegenspraak, dat het *Synodaal-Presbyterials* kerkrecht eenerlei en het *Collegiale* kerkrecht anderlei juist daarvan tegenover elkaar staan, dat in het eerste de *kerken* en in het tweede de *personen* de samenstellende deelen zijn?

Gelijke onderscheiding wordt gedaan in Art. 14, 23, 28 enz., waar telkens "de gemeente" niet de kerk, maar de schare der gelovigen *in* de kerk, en dat wel in onderscheiding van en in tegenstelling met den kerkraad aanduidt.

Een min gunstig resultaat, dat tot ontwijfelbare zekerheid wordt verheven door vergelijking van wat de regeling van 1869

met de Kerkenordening van Dordt de plaatselijke kerk noemt.

Zie slechts art. 3:

Ingevolge de Kerkorde, vermeld in art. 1, wordt het bestuur over *de bijzondere gemeenten* gevoerd door de Kerkraad; met betrekking tot *enige gemeenten* gezamenlijk,

worden van het Synodale reglement gekopieerd heelt, dan zal men toch toestemmen, dat alle twijfel onmogelijk wordt.

Zoo weinig is er dus van aan, dat het Reglement van 1869 eenvoudig een kennisgeving zou zijn van zijn leven onder de Kerkenordening van 1619, dat integendeel in dit Reglement van 1869 het *beginzel zelf* van het systeem van kerkrecht, dat in 1619 gehuldigd werd, openlijk wordt *weersproken* en *vervangen* door een heel ander systeem, rustende op een *tegenovergesteld* beginzel.

KUYPER.

Mit de Pers.

Schoon merkt de *Roadschapper* op:

Er zijn nog altijd enige emulsies onder de Gerefomeerde beijlers, die als er sprake komt van de Genootschapskern, geen particuliere woning in die dan een bepaalde groep voorstaat, en voor al die groep moet er een speciaal huishouden worden, doch dat is in minste mate het geval.

Deze groep moet er een speciaal huishouden worden, doch dat is in minste mate het geval.

Doorom was het nuttig, dat *Genootschapskern* een aparte organisatie was van de rest van de kerken, maar niet in de geest van de Genootschapskern.

Deze groep moet er een speciaal huishouden worden, doch dat is in minste mate het geval.

Deze groep moet er een speciaal huishouden worden, doch dat is in minste mate het geval.

Deze groep moet er een speciaal huishouden worden, doch dat is in minste mate het geval.

Deze groep moet er een speciaal huishouden worden, doch dat is in minste mate het geval.

Deze groep moet er een speciaal huishouden worden, doch dat is in minste mate het geval.

Deze groep moet er een speciaal huishouden worden, doch dat is in minste mate het geval.

Deze groep moet er een speciaal huishouden worden, doch dat is in minste mate het geval.

Deze groep moet er een speciaal huishouden worden, doch dat is in minste mate het geval.

Deze groep moet er een speciaal huishouden